

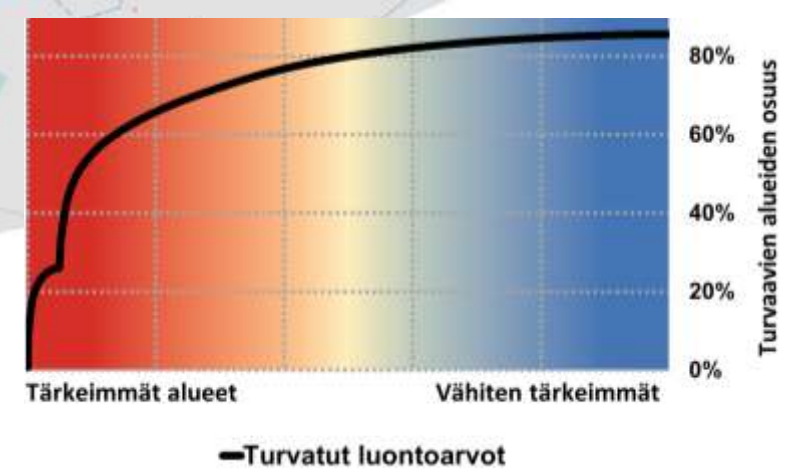
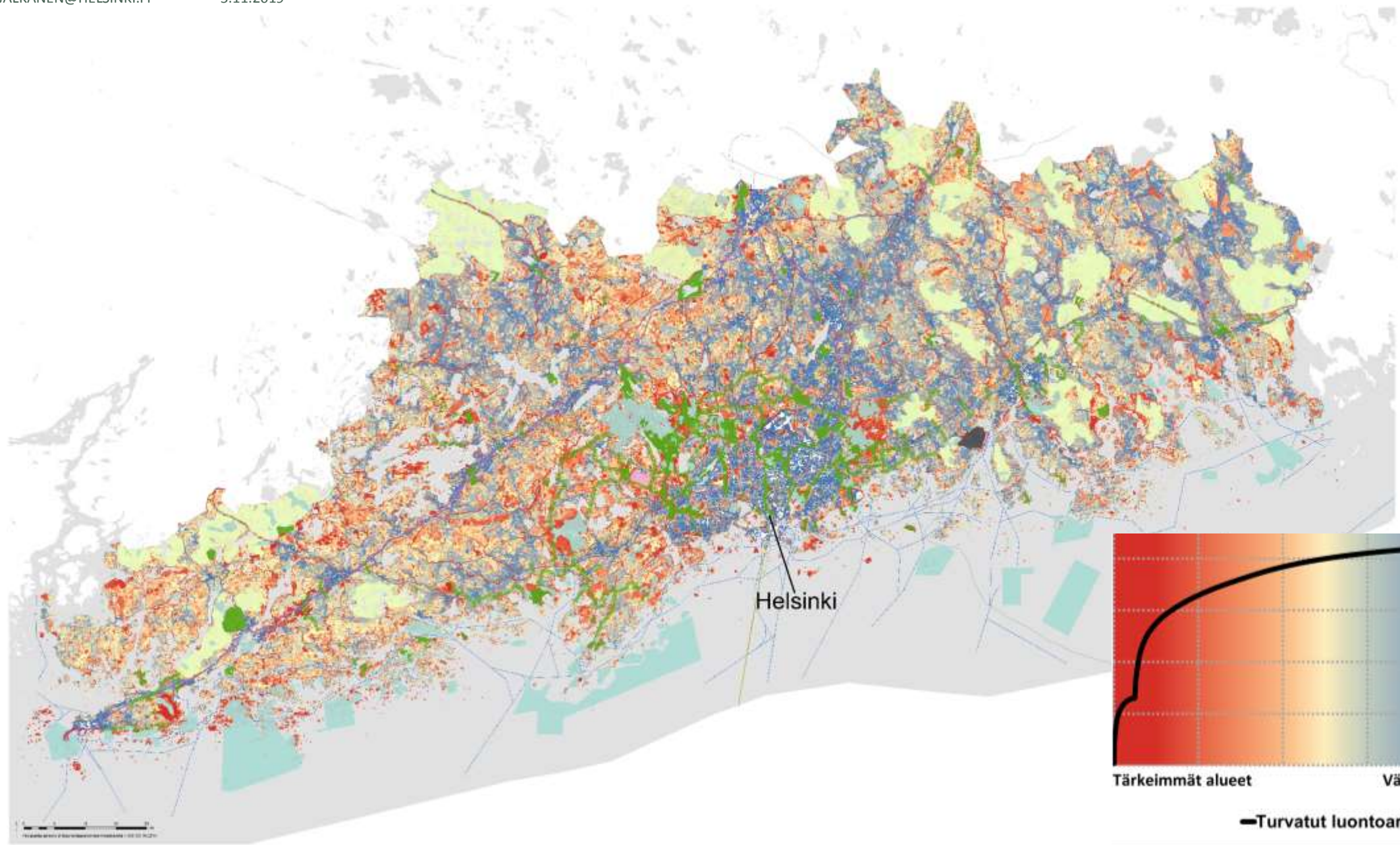
Zonation-analyysit osana Uudenmaan maakuntakaavoitusta

JOEL JALKANEN, HELSINGIN YLIOPISTO

METZO II –PÄÄTÖSSEMINAARI

SÄÄTYTALO 5.11.2019

Mikä Zonation on?

Työkalu, jolla tunnistetaan laskennallisesti ja ekologiseen ymmärrykseen perustuen luontoarvoiltaan erityisen arvokkaita alueita

Käytössä ympäri maailmaa, lähinnä suojelusuunnittelussa - Uusimaa ensimmäisiä soveltajia kaavoituksessa

Maankäytön suunnittelun haasteita

Paljon erilaista luontotietoa ja ristiriitaisiakin tavoitteita. Kaikki pitäisi huomioida tasapuolisesti.

Tavoitteena *turvata luonnon monimuotoisuus* laajasti (siis muutakin kuin yksittäiset lajit)

Zonation:

- Systemaattista tasapainoilua luontoarvojen välillä
- Huomioi kerralla suuria määriä luontoaineistoja
- Mahdollista huomioida esimerkiksi kytkeytyvyys, nykyisen/tulevan maankäytön vaikutukset, maan hinta.

Uudenmaan Zonation-analyysit

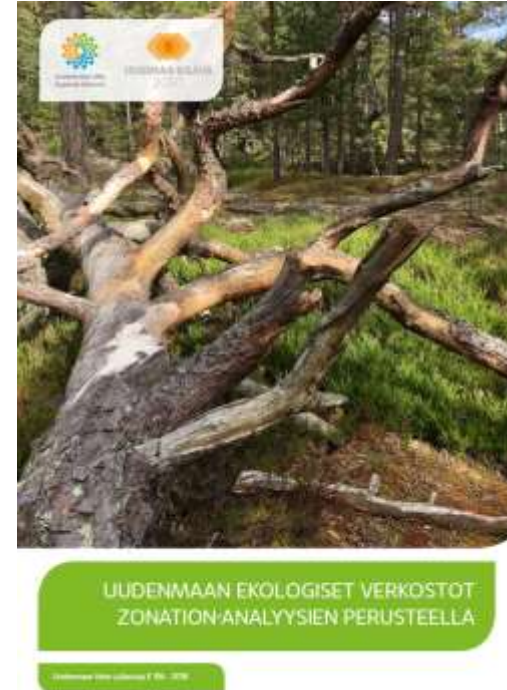
Kuusterä ym. 2015:
tietopohjan kokoaminen,
Uudenmaan arvokkaimmat
luontokohteet

UML & Faunatica 2016:
arvokkaimpien
luontokohteiden
kuvaukset

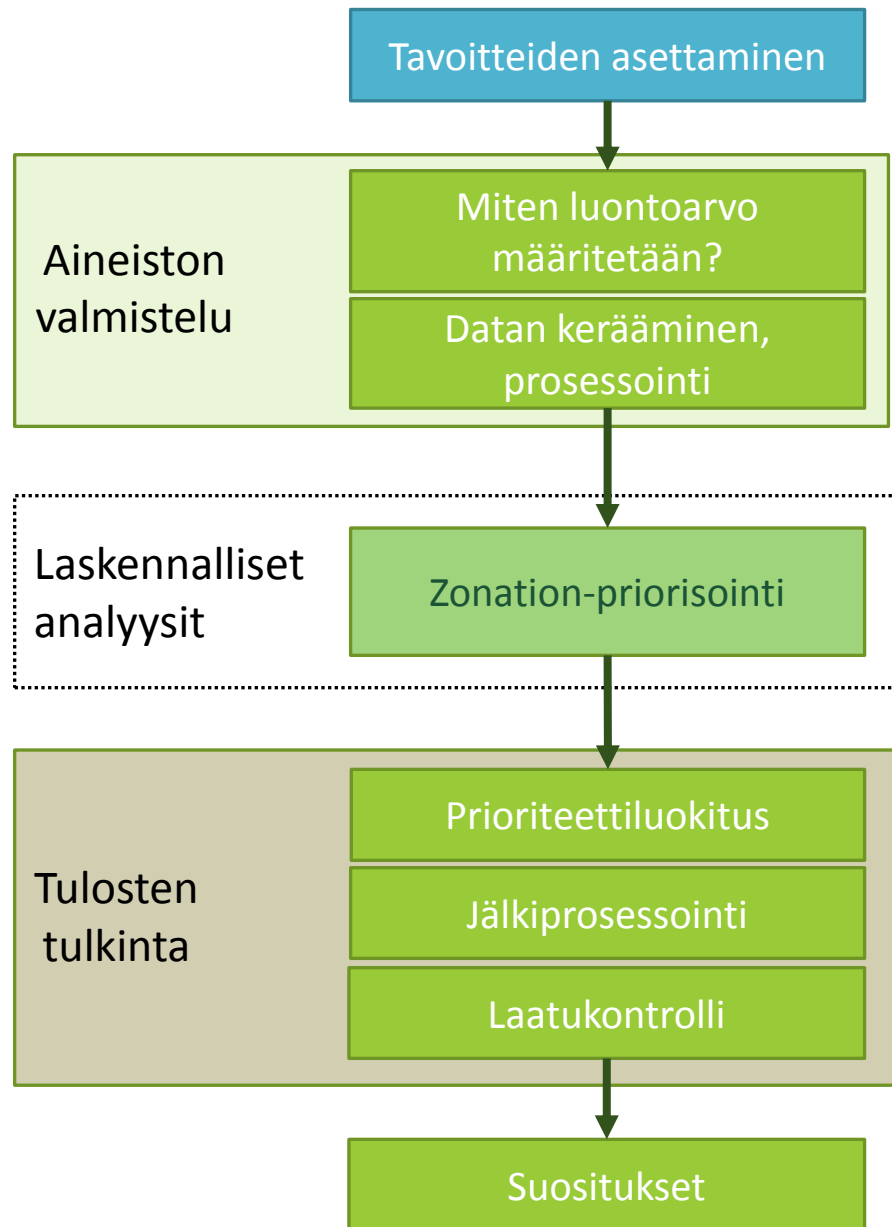

Jalkanen ym. 2018a:
ekologiset verkostot ja
käytävät

Jalkanen ym. 2018b:
Uusimaa 2050 -
kaavaluonnoksen
luontovaikutukset
(Zonation-tulosten
valossa)

Missä ovat Uudenmaan luonnoaltaan arvokkaimmat alueet?

Lajit, luontotyytit ympäristöhallinnosta, kytkeytyvyys, painotukset

Aineistopyyntöjä, sopimushallintoa, aineiston valintaa suhteessa tavoitteisiin, paikkatietotyötä

Vaiheittainen analyysin kehittäminen, vaihtoehtojen testaaminen

Tulosten visualisointi, tulkinta, arvokohteiden tunnistaminen, maankäytön vaikutukset...

Aineistoon liittyviä kysymyksiä

Luontotietoa oli saatavilla mutta hajallaan

Aineistot vaativat muokkausta ja sen suunnittelua etukäteen

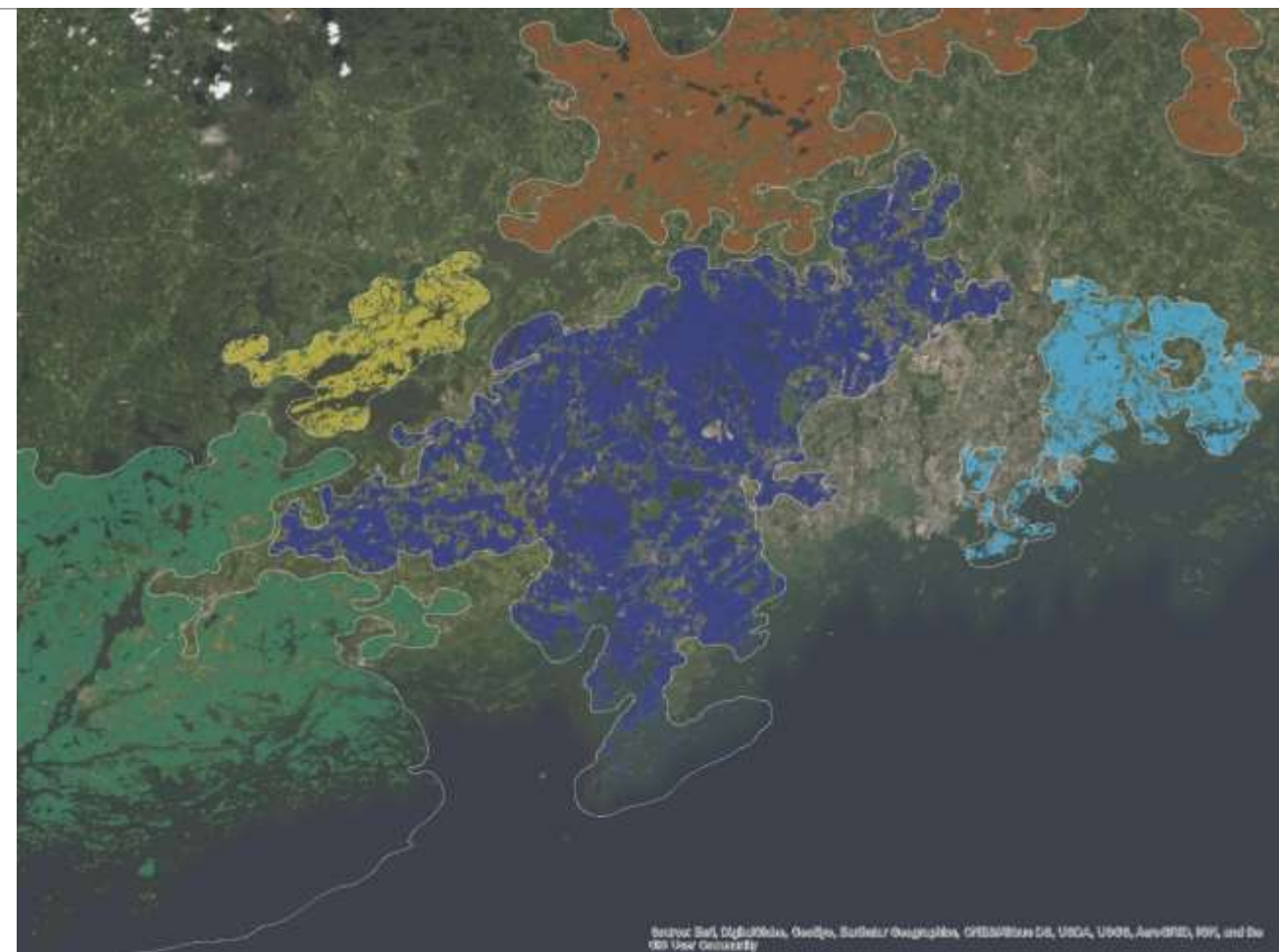
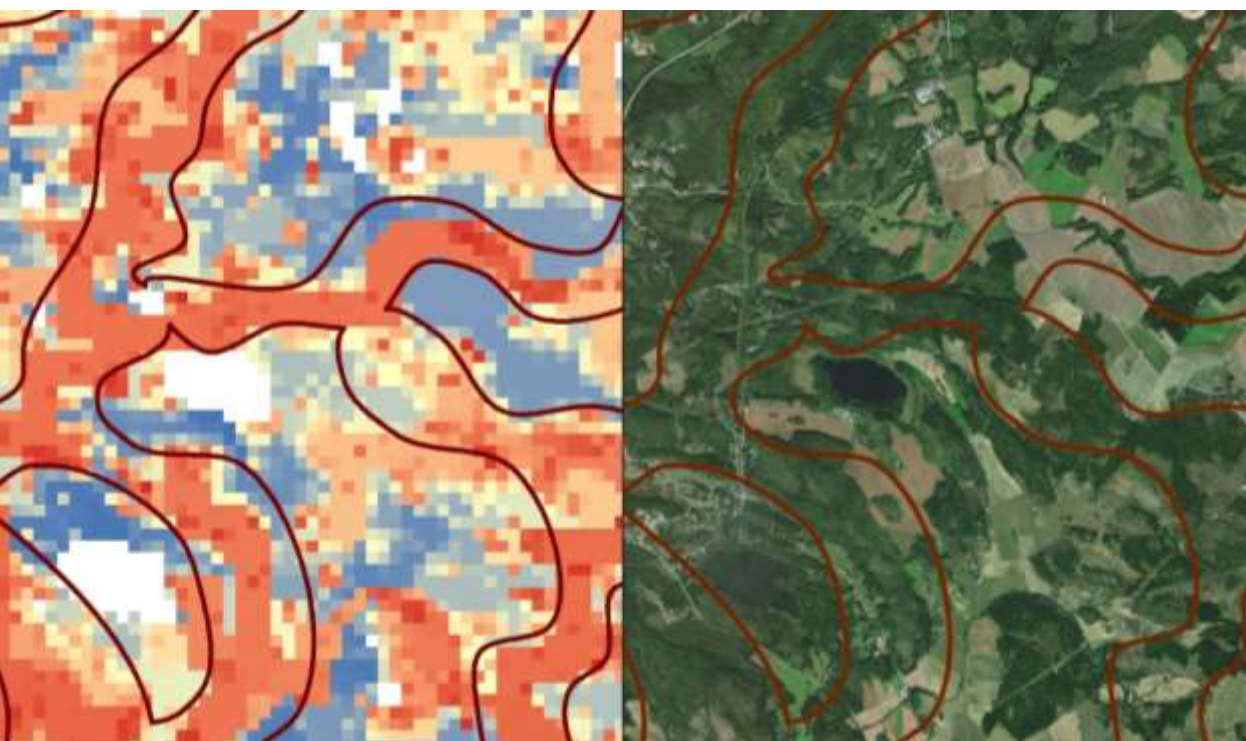
Asiantuntijapaneeli miettimässä aineiston esikäsittelyä, kytkeytyvyysasetuksia, painotuksia

Taulukko 2. Lähtötiedot.

1. ELINYMPÄRISTÖT	2. LAJIT
<p>Metsäalueet</p> <ul style="list-style-type: none"> Metsävara- ja monilähde VMI -aineistoista prosessoidut indeksiaineistot, METE- kohteet, arvokkaat metsäkohteet (Metsäkeskus, Metsähallitus, Metla) <p>Geodiversiteetti</p> <ul style="list-style-type: none"> Arvokkaat moreenimuodostumat, tuuli- ja rantamuodostumat ja kallioalueet (OIVA), rantahietikot ja dyynialueet (Corine Land Cover 2006, MML) Luontotyyppitieto kallioperän kalkkiesiintymistä (SYKE) <p>Arvokkaat luontotyypit ja harjualueet</p> <ul style="list-style-type: none"> Lajirikkaat harjut (SYKE) Inventointitiedot luonnonsuojelulain luontotyypeistä (SYKE) <p>Maatalousalueet</p> <ul style="list-style-type: none"> Perinnebiotoopit (ELY) Ruohostomaat ja peltopientareet (MML:n Slices, Corine Land Cover, Mavi/MMM) Ympäristötukialueet, maankäyttötiedot (Mavi/MMM) <p>Suot, vesistöt, kosteikot</p> <ul style="list-style-type: none"> Ojittamattomat ja ojitetut suot (SYKE), suoloikkaaineisto (SYKE), soistumat (MML) Kosteikot, lähteet, tulvamaa (Corine Land Cover, MML) Vesistöjen ekologinen tila-luokitus (ELY) Sisävesityyppien uhanalaisuus (ELY) Laguunit, jokisuistot, kapeat murtovesilahdet, laajat matalat lahdet (SYKE) 	<p>Uhanalaiset lajit</p> <ul style="list-style-type: none"> Ympäristöhallinnon Eliölajit-tietojärjestelmän tiedot uhanalaisista lajeista IUCN-luokituksilla: "Yhden hehtaarin lajit", perhoset, liito-orava (sis. ELY:n aineistoa) Liito-oravan pesintä- ja levähdysalueet (ELY, SYKE) <p>Linnut</p> <ul style="list-style-type: none"> Maakunnallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti arvokkaat lintualueet (Tringa ry ja Porvoon seuran lintuyhdistys, FINIBA- ja IBA- aineistot) Lintujen rengastusrekisteritiedot (LTKM, ELY) <p>Rannikko</p> <ul style="list-style-type: none"> Merimetsokoloniat rannikkoalueella (SYKE) Harmaa hylkeen pesintäluodot (RKTL) Lintujen talvehtimisalueet ja muuttolintualueet (SYKE) Zostera- merenrantaniityt (SYKE) <p>Suurpedot, riistatiedot</p> <ul style="list-style-type: none"> Suurpetotiedot (RKTL) Hirvieläinten maalaskenta-tiedot (Suomen riistakeskus Uusimaa): hirvi, valkohäntäpeura, kuusi-peura, metsäkauris <p>Vesistö-lajit</p> <ul style="list-style-type: none"> Koekalastusrekisterin uhanalaisista kalalajeista (RKTL, ELY) Kalataloudellisesti tärkeät vesistöt ja niiden kalakanta-esiintymät, taimenjoet ja -järvet (RKTL, ELY) Saukkotiedot (ELY, SYKE)
3. NYKYISET SUOJELUALUEET & EKOSYSTEEMIPALVELUT	4. MAANKÄYTTÖ
<p>Suojelualueet ja -ohjelmat</p> <ul style="list-style-type: none"> Natura-alueet, valtion suojelualueet ja yksityiset suojelualueet (OIVA, Metsähallitus, ELY) Luonnonsuojeluohjelma-alueet (OIVA) Luontotyyppisuojeilupäätökset (ELY) valtiolle hankitut METSO-ohjelman alueet (Metsähallitus, ELY) <p>Ekosysteemipalvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> GreenFrame-aineistot ekosysteemipalveluiden tuotantopotentiaalista (SYKE) 	<p>Maankäyttötiedot</p> <ul style="list-style-type: none"> Rakennetut alueet, liikennealueet, kaatopaikat, maa-aineksen otto, turpeenotto (Corine 2006 ym. aineistot) Ekologiselta tilalta heikot sisävesistöt (ELY) Ympäristömelu-selvityksen paikkatietoaineisto (UML 2014) <p>Muu huomioitava aineisto</p> <ul style="list-style-type: none"> Maasto- ja vesiliikenteen rajoitusalueet (OIVA) Pohjavesien suoja-alueet (ELY) Vihersillat, eläinten yli- ja alikulkukäytävät (ELY) <p>Tieto maankäytön kehittämisestä pitkällä aikavälillä</p> <ul style="list-style-type: none"> Taajama-alueaineisto 2035 (UML)

Kytkeytyvyys

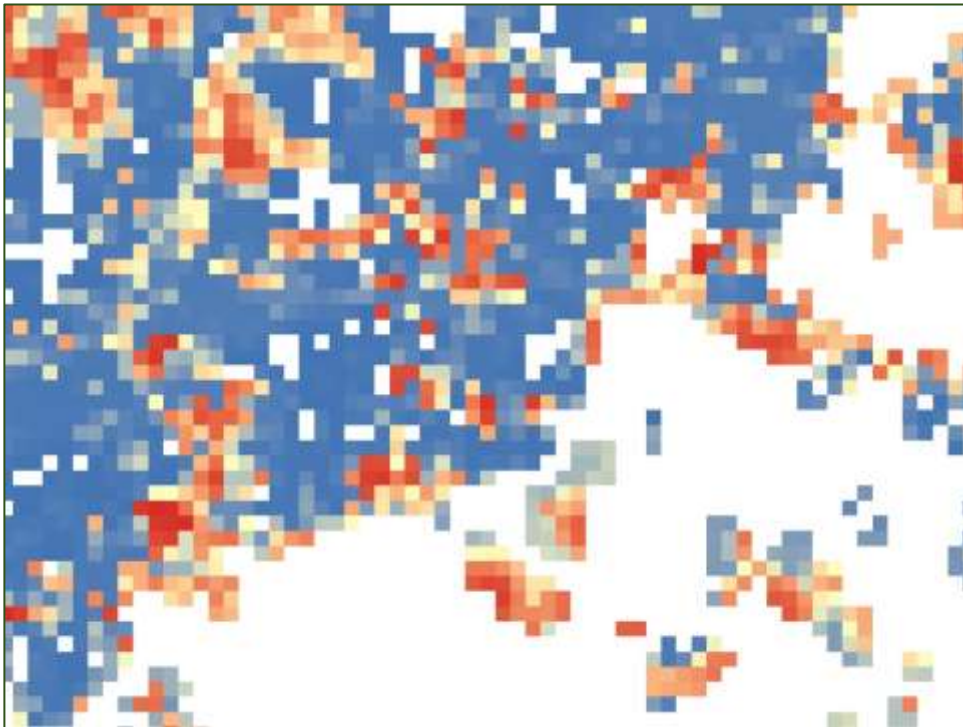

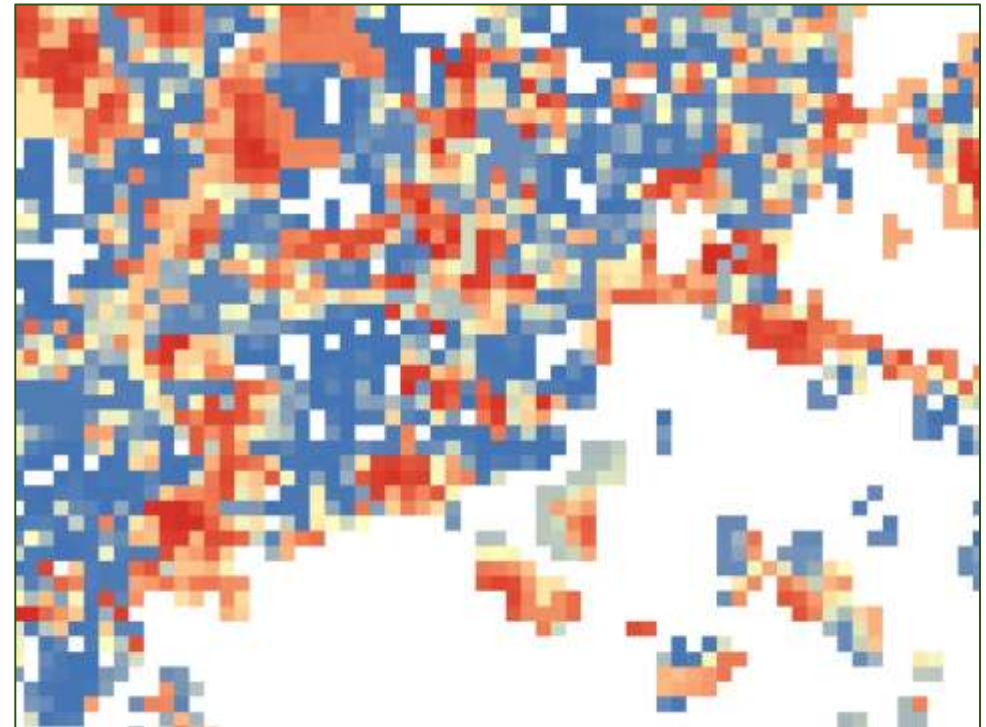
Erilaisia versioita: eri intressipainotusten vertailua

Versioiden tekeminen ja julkistaminen tärkeää.

Nykyinen maankäyttö huomioitu

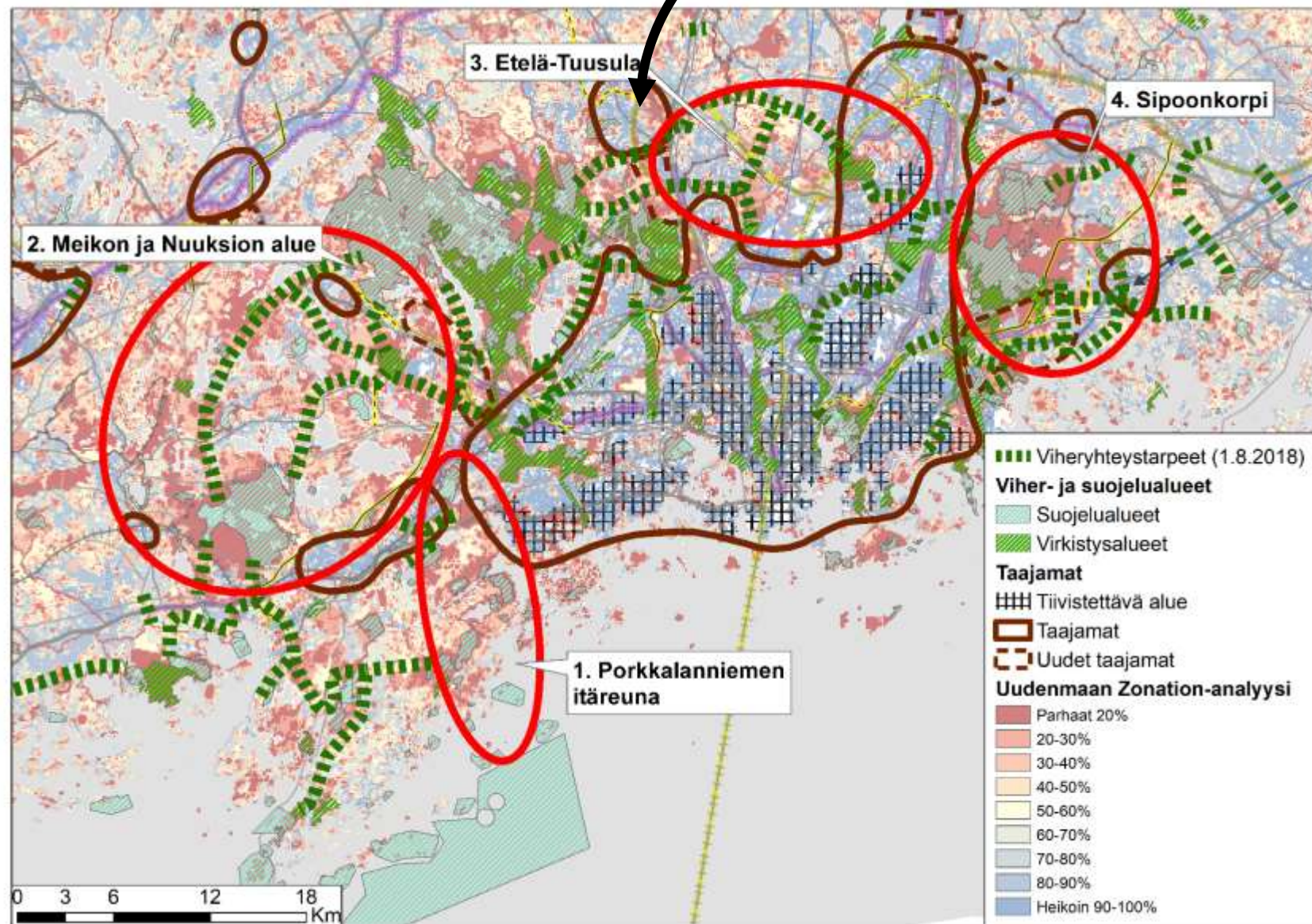

Maankäyttöä ei huomioitu

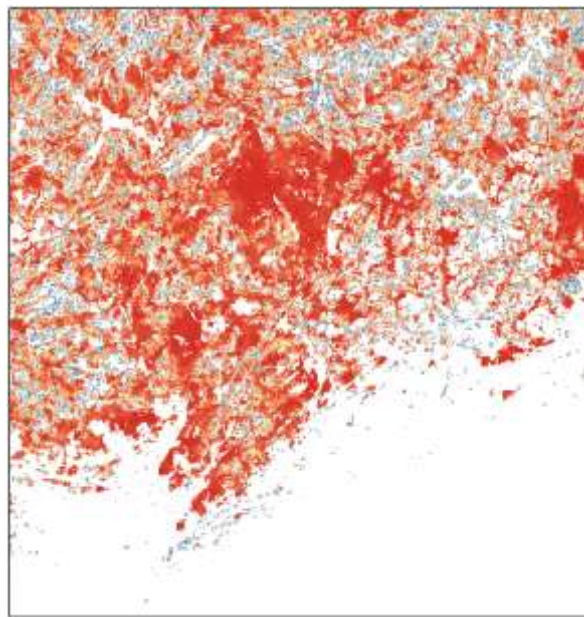
Kaavoituksen vaikutusarviointi

Laaja tietopohja mahdollistaa kaavoitusratkaisujen arvioinnin, myös kvantitatiivisesti.

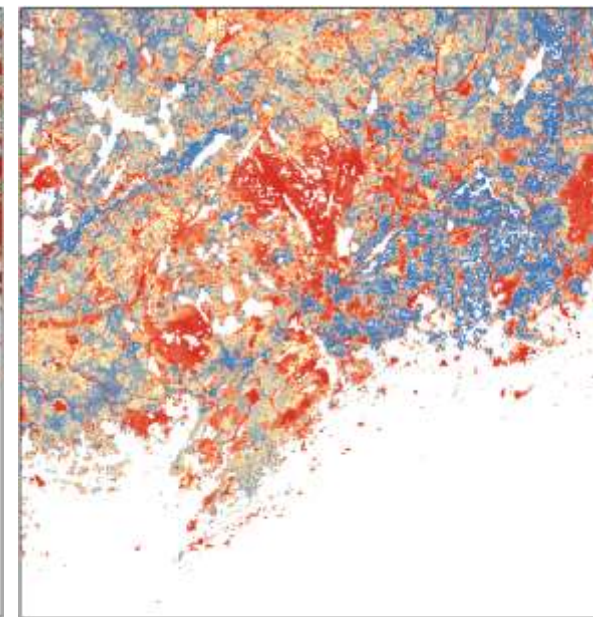

Vertailu muihin tietolähteisiin kannattaa

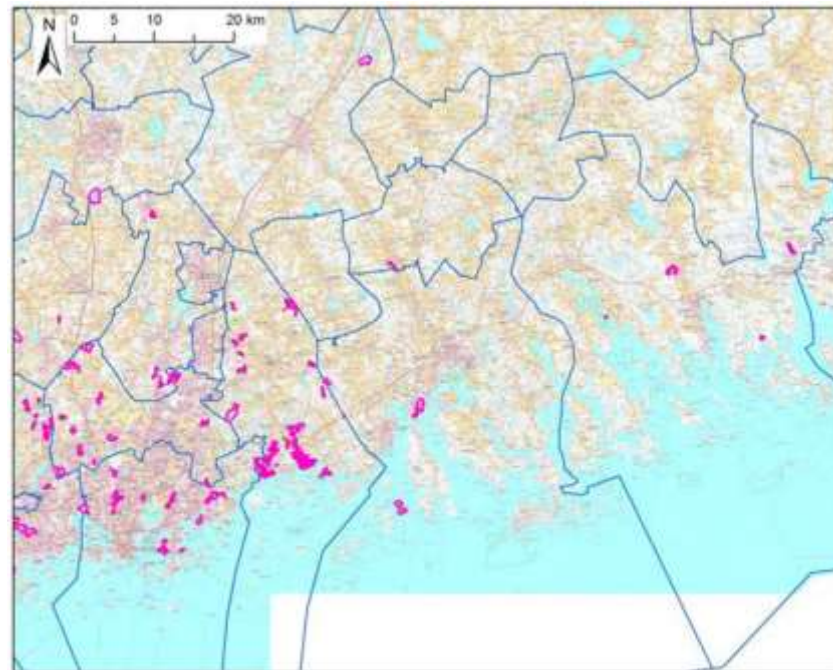
+ Zonation-analyysien
täydentäminen muilla
tietolähteillä.

Valtakunnallinen metsäpriorisointi

Uudenmaan priorisointi

Kuva 2. Uudenmaan itäosassa sijaitsevat kohteet.

UML & Faunatica 2019:
Luontoselvityskohteiden
maakunnallinen arvo.

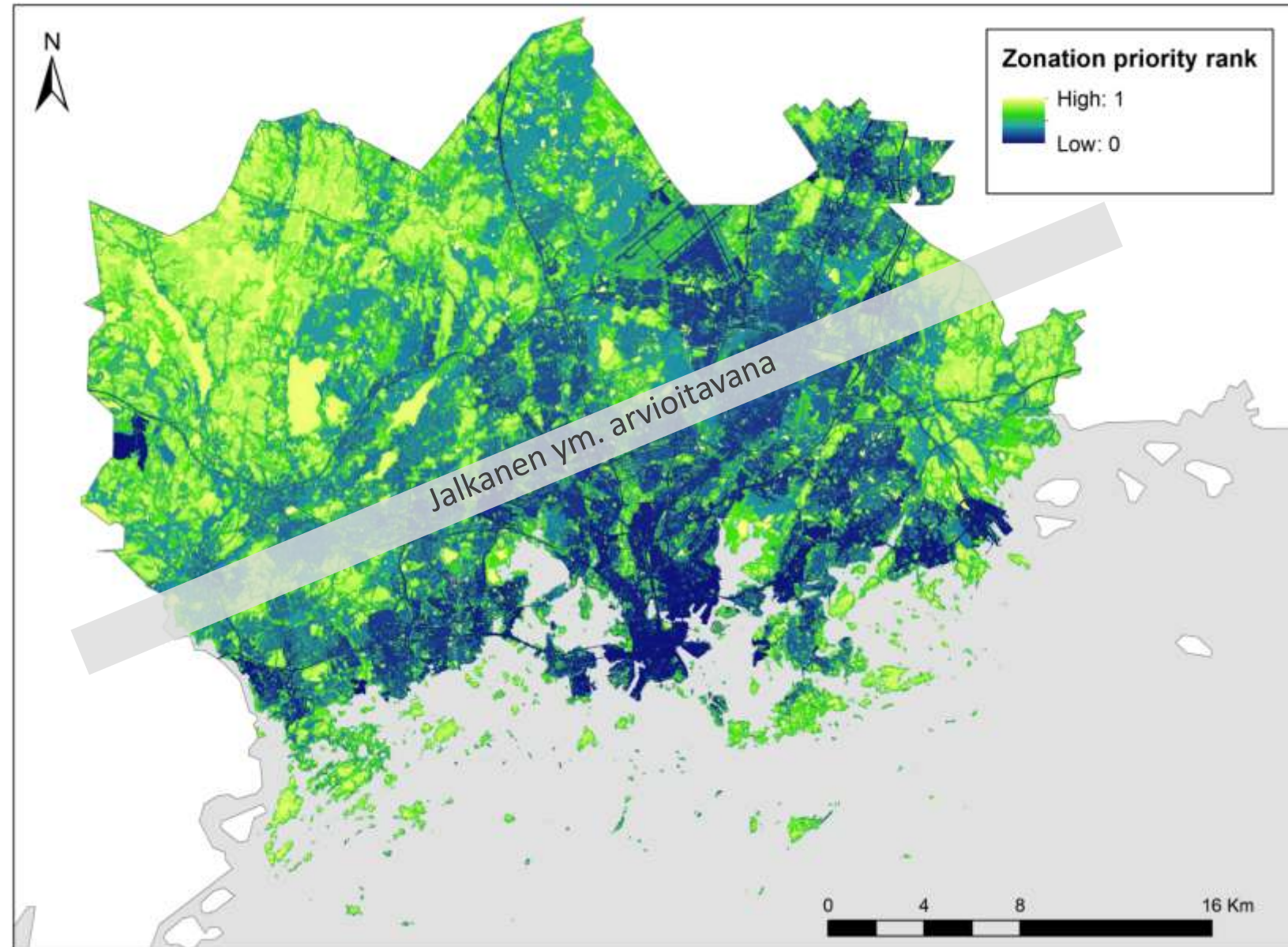

Kaupunkialueiden analyysit?

Luonto ja luontotieto
erilaista kuin
maaseudulla.

Kaupunkiluonnon
tietopohja,
analyysirakenteet?

Saavutettavuus,
virkistyskäyttö
tärkeitä.

Yhteenveto 1

Zonation on käyttökelpoinen työkalu maankäytön suunnittelun tukena

Eri analyysiversioiden vertailu mahdollistaa eri intressipainotusten tarkastelun

Hyvä päätöksenteko tarvitsee tuekseen laadukasta ja kattavaa luontotietoa, Zonation ei voi korvata luontoinventointeja

Yhteenveto 2

Suunnittelua, suunnittelijoita ja asiantuntijoita tarvitaan enemmän kuin koskaan

- Zonation tarjoaa keskustelupohjan hyvälle maankäytön suunnittelulle
- Zonation tuo suunnitteluun systemaattisuutta ja läpinäkyvyyttä
- Analyysin rakentaminen ja tulkinta edellyttää hyvää asiantuntemusta ja yhteistyötä

Katse tulevaisuuteen...

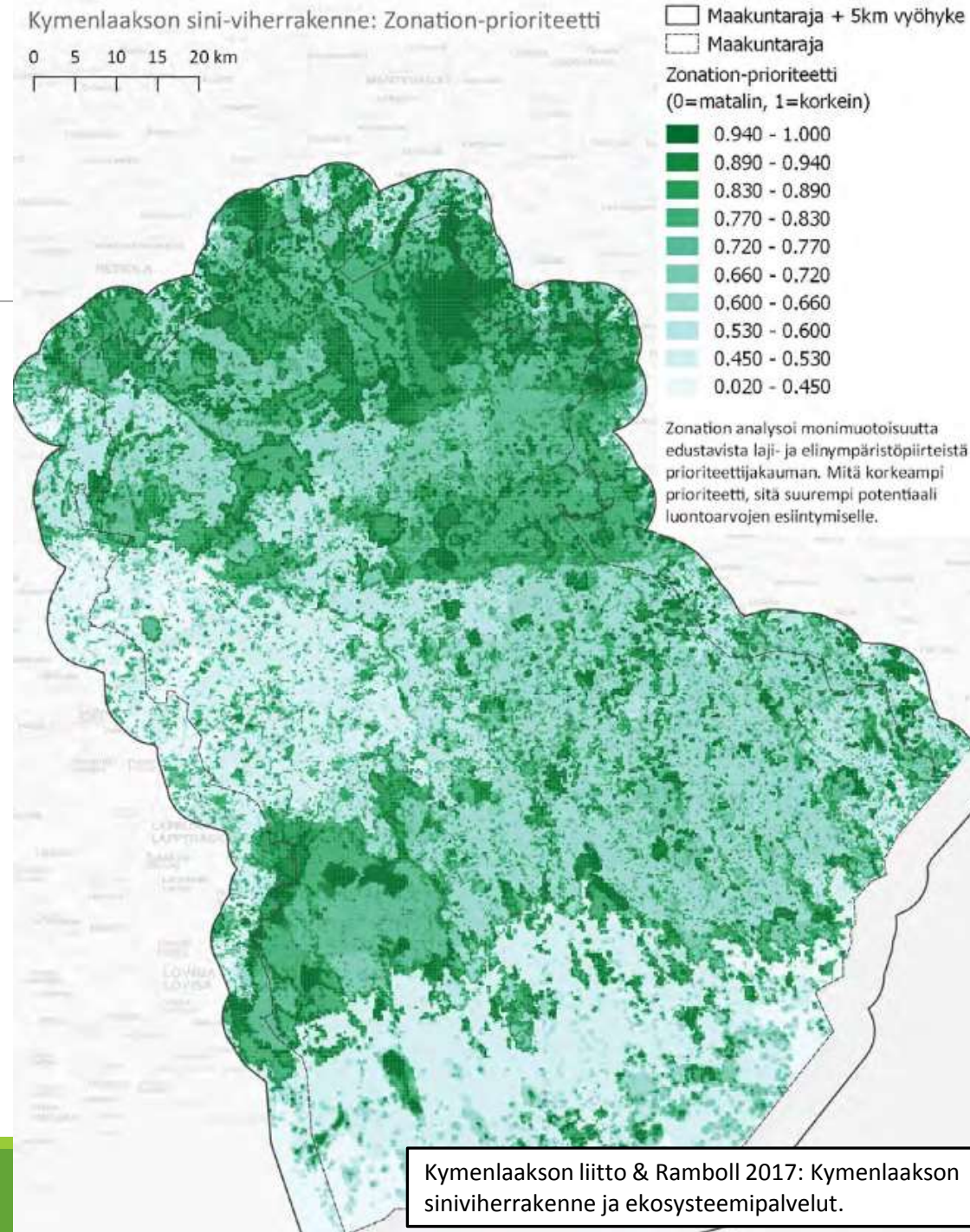
Analyysit muissa maakunnissa?

Luontotiedon avaaminen,
tietopohjan yhtenäistäminen

Yhdistäminen
merialuepriorisointeihin,
metsäaineistojen päivitys?

Kaupunkialueiden priorisoinnit?

Zonation-ohjelman päivitys ("Z5")?

Kiitos!

Uudenmaan liitto

Johanna Kuusterä, Atte Moilanen, Tuuli Toivonen, Joonas Lehtomäki, luontoasiantuntijat ja muut töihin osallistuneet